

Finansklagenemnda Skade

(Gebyr for uforsikret kjøretøy)

Avgjørelse FinKN 2023-780

10.11.2023

Trafikksforsikringsforeningen (Gebyr)

Gebyr for uforsikret motorvogn

Grunnlag for gebyrileggelse – disp. opphør av forsikring grunnet manglende betaling – helse.

Klager ble ilagt gebyr fra og med 19.5.18 til og med 5.2.20. Gebyret ble ilagt etter at klagers forsikring gikk til opphør grunnet manglende betaling. Kjøretøyet ble avregistrert den 6.2.20. Klager v/fullmektig påklaget gebyrileggelsen og anførte at han var utsatt for en ulykke den 6.7.18, og at han har vært sykmeldt siden. Etter et samlivsbrudd i januar 2020 mistet klager alt av energi, pågangsmot og livslyst. Klager vedla legeerklæringer hvor det blant annet fremgikk at klager hadde hatt store psykiske belastninger over år og at han hadde vært henvist til somatisk og psykisk utredning og behandling en rekke ganger. Klager har også vist til at telefon og e-post tilhørte arbeidsgiver og klager ga fra seg dette da han ble sykmeldt. Klager fikk angst for å svare på telefon og han åpnet heller ikke post eller e-post. Trafikksforsikringsforeningen kom til at gebyret var korrekt ilagt og fant ikke grunnlag for å ettergi hele eller deler av gebyrileggelsen. Foreningen viste til at dokumentasjonen som er fremlagt, ikke dokumenterte at klager var helt ute av stand til å opprettholde forsikringen eller ordne opp i det uforsikrede forholdet grunnet helsemessige årsaker. Nemnda kom til at det ikke forelå opplysninger som tilsa at klager av helsemessige årsaker var hindret fra å betale skyldig forsikringspremie. Nemnda oppfordret imidlertid Trafikksforsikringsforeningen til å vurdere reduksjon av gebyret under henvisning til lovforarbeidenes uttalelser om lemping av gebyret.

Saksfremstilling

Saken gjelder ileggelse av gebyr for uforsikret motorvogn etter bilansvarslova § 17 a.

Ifølge TFFAuto var klagers kjøretøy forsikret frem til 18.5.18, da forsikringen gikk til opphør grunnet manglende betaling.

Gebyrkravet ble sendt klagers registrerte adresse og kom ikke i retur. TFF sendte også klager elektronisk varsel om at kjøretøyet var uforsikret på SMS og e-post den 19.5.18.

Kjøretøyet ble avregistrert 5.2.20.

I klage til Trafikksforsikringsforeningen 17.6.22, skrev klager v/fullmektig at han var i en ulykke den 6.7.18 hvor han falt ned fra en gardintrapp fra øverste trinn og vred kneskålen ut av ledd. Klager har vært sykemeldt siden. Klager begynte hos fysioterapeut og har gått til behandling 1-3 ganger per uke fra august 2018.

Sommeren 2019 skulle klager fjerne galleblæren. Den sprakk under operasjon, og klager holdt på å dø to ganger. Klager lå da på sykehuset i 4-5 uker. I januar 2020 ville hans kone separeres. Det toppet seg for klager og han flyttet ut og bodde i en lånt bil fra januar til juli 2020. Klager har ikke klart å åpne post eller svare på telefonen, han hadde mistet alt av energi, pågangsmot og livslyst.

Trafikksforsikringsforeningen sendte saken til forsikringsselskapet, som uttalte at premiekrav og purring med varsel om opphør ble sendt til klagers registrerte adresse. Forsikringsselskapet viste også til at det ikke var registrert at post sendt til klager hadde kommet i retur.

Klagers fullmektig har i det vesentlige anført at gebyret må ettergis. Klagers fullmektig har vist til at klager er i en situasjon som helsemessig er uavklart på fjerde året. Klager ble operert for andre gang på under et halvt år. Han har ingen restarbeidsevne. Klager har mistet over 20 000 kroner i lønnsinntekt hver måned etter at han skadet seg. Klager er både fysisk og psykisk utslitt og lider av svært sterke smerter. Klager er deprimert og sliter med angst og svært redusert hukommelse. Klager klarer ikke å håndtere praktiske gjøremål som å ringe og bestille time hos frisør, huske timer hos leger, sykehus og behandlere. Klagers fullmektig ber om at hele gebyret blir ettergitt, og har vedlagt dokumentasjon fra behandlinger samt budsjett for klager.

Klagers fullmektig har også vist til at telefon og e-post tilhørte arbeidsgiver og klager ga fra seg dette da han ble sykemeldt. Klager fikk angst for å svare på telefon og han åpnet heller ikke post eller e-post.

Trafikksforsikringsforeningen har opprettholdt gebyrileggelsen og har vist til at gebyrkravene ble sendt til klagers registrerte adresse og er ikke mottatt i retur. Gebyrkravene anses betryggende sendt og mottatt. Videre sendte Trafikksforsikringsforeningen elektronisk varsel om at kjøretøyet var uforsikret på SMS og e-post den 19.5.18.

Videre har Trafikksforsikringsforeningen anført at dispensasjonsfullmakten skal praktiseres strengt, og kan ikke se at klagers plikt til å tegne forsikring for kjøretøyet må anses som unnskyldelig som følge av forhold utenfor klagers kontroll og gebyret kan derfor ikke ettergis.

Trafikksforsikringsforeningen har vist til at betalingsmislighold vil som utgangspunkt regnes som et forhold innenfor forsikringstakerens kontroll. Enhver plikter å sørge for at man har oversikt over egen økonomi, og det innebærer at man på det tidspunktet man påtar seg en økonomisk forpliktelse, må anse seg i stand til å betale etter hvert som terminene forfaller. Det innebærer også at det påligger eier et ansvar å forsikre seg om at forsikringen betales etter hvert som terminene forfaller og at kjøretøyet faktisk er forsikret.

Trafikksforsikringsforeningen har videre vist til at dokumentasjonen som er fremlagt, ikke beskriver hvordan klagers helsetilstand konkret har påvirket klagers mulighet til å ordne opp i forholdet. Den dokumenterte kneskaden har oppstått i midten av juli 2018, mens forsikringen gikk til opphør allerede 19.8.18 på grunn av manglende betaling. Opphøret av forsikringen har derfor ingen sammenheng med ulykken. Ut fra dokumentasjonen i saken kan ikke Trafikksforsikringsforeningen se at klager har vært så syk at han var helt ute av stand til å ivareta sine økonomiske forpliktelser.

Sekretariatets konklusjon: Sekretariatet fant ikke grunnlag for å gi klager medhold. Fra sekretariatets avgjørelse hitsettes:

(...)

Vilkår for gebyrileggelsen

Etter bilansvarslova § 15 første punktum skal alle registreringspliktige kjøretøy være forsikret. Det gjelder etter denne bestemmelsen forsikringsplikt for motorvogn som er registrert eller skulle vært registrert eller hatt kjennemerke etter vegtrafikkloven.

Dersom forsikringsplikten ikke overholdes, skal Trafikksforsikringsforeningen ilegge eieren av kjøretøyet et gebyr, se bilansvarsloven § 17a. Gebyret skal ilegges på bakgrunn av antall døgn kjøretøyet har vært uforsikret, se forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn mv. §§ 4 og 5.

Ifølge TFFAuto var kjøretøyet uforsikret fra og med 19.5.18 til og med 5.2.20. Vilkårene for gebyrileggelsen er i utgangspunktet oppfylt. Under vil vi vurdere om reglene for varsling og ileggelse er fulgt, og om det er grunnlag for å gi dispensasjon for gebyret.

Vilkårene for varsling og ileggelse av gebyret

Det fremgår det av gebyrforskriften § 6 første ledd at:

Trafikksforsikringsforeningen skal varsle siste forsikringstaker av uforsikret motorvogn elektronisk (sms eller e-post) så snart det fremgår av TFFAuto at den er uforsikret, såfremt informasjon om mobiltelefonnummer eller e-postadresse er tilgjengelig for Trafikksforsikringsforeningen. I andre tilfeller skal varselet skje samtidig med utskrivning av gebyr.

Det fremgår altså at gebyrforskriften § 6 første ledd at Trafikksforsikringsforeningen plikter å varsle "siste forsikringstaker" elektronisk. I denne saken ble klager varslet elektronisk både på sms og e-post den 19.5.18, samme dag som Trafikksforsikringsforeningen ble varslet om at kjøretøyet var uforsikret.

Klagers fullmektig har vist til at telefon og e-post tilhørte arbeidsgiver og klager ga fra seg dette da han ble sykemeldt. Klager fikk angst for å svare på telefon og han åpnet heller ikke post eller e-post. Som det fremgår av gebyrforskriften § 6 første ledd skal Trafikksforsikringsforeningen varsle elektronisk dersom mobiltelefonnummer og e-postadresse er tilgjengelig. Opplysninger om mobiltelefonnummer og e-postadresse er hentet fra forsikringsselskapet som klager selv har gitt til forsikringsselskapet. Dette må derfor være klagers ansvar og han må selv endre disse dersom de er feil. For øvrig viser sekretariatet til at det synes som at klager ble sykemeldt etter at elektronisk varsling ble sendt da det fremgår av sakens opplysninger at klager var utsatt for arbeidsulykke i midten av juli 2018.

TFF har derfor varslet i tråd med § 6.

Videre følger det av gebyrforskriften § 7 at Trafikksforsikringsforeningen skal underrette den gebyrpliktige om ileggelsen av gebyr "så snart som mulig", og at underretningen skjer ved utsendelse av kravet. I denne saken ble det første gebyret utstedt 22.5.18, altså den tredje dagen etter at gebyret begynte å løpe, jf. gebyrforskriften § 4. Dette må regnes som "så snart som mulig".

I avgjørelse **FinKN 2019-628** uttalte Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) at varslene om gebyrileggelse må være avsendt på en betryggende måte. I **FinKN 2019-962** uttalte nemnda at med "betryggende" menes at "krav sendes til en adresse og/ eller på en måte som det er god grunn til å tro at man vil nå frem til adressaten på".

Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) har under henvisning til lovforarbeidene påpekt at Trafikksforsikringsforeningen aktivt må følge opp unnlatelser av å betale gebyr, slik at gebyret ikke påløper over lang tid, og utgjør et forholdsmessig høyt beløp, jf. **FinKN 2022-266**. Sekretariatet minner om at Trafikksforsikringsforeningen har en plikt til å hindre at saker utvikler seg slik at gebyret utgjør et uforholdsmessig høyt beløp.

Etter dette har vi kommet til at Trafikksforsikringsforeningen har varslet og ilagt gebyret i tråd med gebyrforskriften §§ 6 og 7.

Vilkår for dispensasjon (hel eller delvis reduksjon av gebyret)

Dersom vilkårene for å ilegge gebyret er oppfylt, kan det bli et spørsmål om det er grunnlag for likevel å ettergi eller redusere gebyret.

Klagers fullmektig har vist til at klager er i en situasjon som helsemessig er uavklart på fjerde året samt at klager er deprimer og sliter med angst og har svært redusert hukommelse.

Vi vil i det følgende vurdere om disse forholdene gir grunnlag for hel eller delvis reduksjon av gebyret. Regler om dispensasjon er inntatt i bilansvarslova § 17 a annet ledd og gebyrforskriften § 9. Det følger av bestemmelsene at gebyret kan ettergis helt eller delvis. Forutsetningen for ettergivelse er at bruddet på plikten til å tegne forsikring må anses som "unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll".

Nemnda har i **FinKN 2020-189** uttalt følgende om utgangspunktet for vurderingen:

Det fremgår av forarbeidene til lovbestemmelsen (Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 pkt 15.10 at den forsikringspliktige er ansvarlig for alle forhold innenfor egen "kontrollsfære", uavhengig av om vedkommende er noe å bebreide. Alt som den forsikringspliktige selv har kunnet påvirke anses som kontrollerbart. Departementet uttaler videre at dispensasjonsadgangen skal praktiseres strengt, og at bevisbyrden for at det foreligger forhold utenfor den forsikringspliktiges forhold, påhviler den som påberoper seg en slik omstendighet.

Nemnda har i avgjørelse **FinKN 2019-373** uttalt at ordnet økonomi med evne og vilje til å betale sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, ligger innenfor hver enkelt sin "kontrollsfære", og at det følgelig er et forhold den enkelte er ansvarlig for og som kun i helt ekstraordinære tilfeller vil kunne åpne for dispensasjon fra ilagte gebyr. Som påpekt av nemnda i avgjørelse **FinKN 2021-692** er "dispensasjonsadgangen for betalingsmislighold etter gjeldende rett nærmest utelukket".

Forsikringsselskapet har lagt frem premiekrav med betalingsfrist 3.4.18 som følge av at AvtaleGiro midlertidig ble stoppet på. Det er også lagt ved purring med betalingsfrist 2.5.18 hvor det opplyses at:

Motorvogn som ikke betales

Ansvarsforsikringen i denne avtalen, opphører fra den 18.05.2018 dersom kr 5 327 ikke er betalt innen denne dato. Kjører du uten ansvarsforsikring, vil du bli ilagt et gebyr for uforsikret kjøretøy. I tillegg kan du straffes etter bilansvarsloven. Opphør av forsikringsavtalen vil føre til at vognkort og kjennemerke blir inndratt.

Slik vi forstår sakens faktum er faktura og purring sendt til riktige adresser ihht. opplysninger om klagers folkeregistrerte adresse. Vi legger dermed til grunn at du ut fra tilgjengelig informasjon hadde oppfordring til å bringe forsikringene i orden. Det må anses å ligge innenfor din kontroll som forsikringstaker å opprettholde forsikringsdekningen ved å sørge for betaling av riktig beløp til riktig tid. Vår vurdering er dermed at det ikke er sannsynliggjort at manglende betaling skyldtes forhold utenfor din kontroll, og det er da ikke grunnlag for dispensasjon.

Det forhold har sykdom har virket inn og gjort det vanskelig å foreta seg det som er nødvendig for å hindre at det påløper gebyr, har ikke blitt ansett som tilstrekkelig til å fritta for gebyrplikt, jf. avgjørelse **FinKN 2019-218**. Dispensasjon forutsetter at det legges frem dokumentasjon som tilsier at man som følge av helsemessige forhold har vært helt ute av stand til å ivareta de plikter som påligger en eier av et kjøretøy, for eksempel fordi man har vært innlagt på sykehus, jf. **FinKN 2020-514**. I sak **FinKN 2022-128** skrev nemnda at det skal svært mye til for at sykdom kan lede til dispensasjon.

I saken er det fremlagt dokumentasjon som viser at klager i midten av juli 2018 var utsatt for en arbeidsulykke og skadet kne, hofte, nakke, skulder og arm. I tillegg er det opplyst at klager skulle fjerne galleblæren sommeren 2019 og holdt på å dø 2 ganger i løpet av 6 dager. Sekretariatet har forståelse for at klagers helsetilstand har vanskeliggjort gjøremål, men de ovennevnte dokumenterte helseplagene har uansett oppstått etter at forsikringen gikk til opphør. Det er ikke dokumentert at det foreligger noe årsakssammenheng mellom de forhold som gjelder klagers helsetilstand og opphør av forsikringen. Vi viser til at dispensasjonsfullmakten skal praktiseres strengt, og kan ikke se at ovennevnte gir grunnlag for hel eller delvis reduksjon av kravet.

Klager har slik vi forstår det over lang tid hatt psykiske lidelser og det fremgår av epikrise fra 2011 at klager var på behandling på DPS på grunn av depressive reaksjoner etter samlivsbrudd og konkurs i 2010. Dette var lenge før gebyrperioden begynte å løpe. Klager har i flere år etter at han fikk behandling på grunn av depressive reaksjoner betalt forsikringspremien og overholdt sine forpliktelser. Vi kan derfor ikke se at det er dokumentert at klager som følge av depressive reaksjoner var helt ute av stand til å ivareta sine forpliktelser i perioden. Vi har forståelse for at klagers psykiske helse har vanskeliggjort gjøremål, men det er imidlertid ikke dokumentert at han var helt ute av stand til å ivareta sine forpliktelser i perioden.

Vi gjør også oppmerksom på at Trafikksforsikringsforeningen, selv om det ikke er grunnlag for dispensasjon etter bilansvarslova § 17 a, jf. gebyrforskriften § 9, har anledning til å lempe på krav ut fra rene innsynsmessige hensyn (se Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 under pkt. 15.10 Merknader til lovforslaget). Dersom klager har betalingsvansker, kan det altså være hensiktsmessig å ta dette opp med Trafikksforsikringsforeningen, jf. også **FinKN 2021-864**.

Etter dette har vi kommet til at bruddet på forsikringsplikten ikke skyldes forhold som lå utenfor klagers kontroll. Gebyret kan derfor ikke ettergis, jf. bilansvarslova § 17 a annet ledd og gebyrforskriften § 9.

(...)

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Når det gjelder spørsmål om gebyret er korrekt ilagt, og om det er varslet i tråd med bestemmelsene i gebyrforskriften §§ 6 og 7 viser nemnda til det sekretariatet har skrevet om disse spørsmålene. Nemnda er enig i både sekretariatets generelle forståelse av reglene og den

konkrete anvendelsen av reglene i vår sak.

Sakens hovedspørsmål er om det er grunnlag for å gi dispensasjon, helt eller delvis, på grunn av sykdom.

Trafikkforsikringsforeningen kan etter bilansvarsloven § 17 a annet ledd, jf. gebyrforskriften § 9 ettergi gebyret, helt eller delvis. Ettergivelse kan skje dersom unnlatelsen av å tegne ansvarsforsikring må regnes som "unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll", jf. gebyrforskriften § 9. I Prop. 1 LS (2017-2018) side 202 uttalte Finansdepartementet blant annet følgende:

Den forsikringspliktige vil i forhold til gebyret og forsikringsplikten være ansvarlig for alle forhold innenfor sin "kontrollsfære", uavhengig av om vedkommende kan bebreides for disse forholdene. Kontrollerbare er forhold som den ansvarlige har kunnet påvirke. Det samme må gjelde for ny eier som ikke selv har tegnet forsikring ved kjøpet. Departementet legger til grunn at dispensasjonsfullmakten skal praktiseres strengt, og at bevisbyrden for at det foreligger et forhold utenfor den ansvarliges kontroll, må ligge på søkeren.

Det skal etter dette mye til for at det skal være adgang til å gi dispensasjon, også i de tilfeller der sykdom påberopes som fritaksgrunn. Som sekretariatet har påvist, har nemnda i flere tidligere avgjørelser lagt til grunn at man må sannsynliggjøre at man nærmest har vært helt ute av stand til å ivareta de plikter som påhviler en eier av et kjøretøy. Lengre sykehusopphold kan tenkes å være et eksempel på dette, men med dagens teknologiske muligheter vil man også fra sykehus kunne sørge for betaling av sine løpende forpliktelser.

Det er lagt frem omfattende helseopplysninger, men det er ikke opplyst noe som skulle tilsi at klager av helsemessige årsaker var hindret fra å betale skyldig forsikringspremie som han ble varslet om på foreskrevet måte, våren 2018. Først 6. juli samme år var han utsatt for en arbeidsulykke som på forskjellige måter voldt ham mye besvær og behov for utstrakt fysisk behandling. Galleoperasjonen sommeren 2019 førte til sykehusinnleggelse i 4-5 uker, men det var over ett år etter at forsikringen opphørte og selv om klager var sykemeldt fra sommeren 2018 og ut gebyrperioden, kan nemnda ikke se at det er sannsynliggjort helsemessige forhold som gjorde ham helt ute av stand til å ivareta sine økonomiske forpliktelser i forhold til kjøretøyet; tegne ny forsikring eller avskilte det slik som det til slutt ble gjort i februar 2020.

Nemnda er etter dette kommet til at det ikke er grunnlag for å gi dispensasjon for noen del av gebyrperioden.

Som sekretariatet har påpekt, vurderte lovgiver å fastsette en lengste tid for illeggelse av gebyr. I Prop. 1 LS side 200 uttalte departementet:

Departementet anser det ikke som hensiktsmessig å angi et øvre tak for et samlet gebyr eller angi et maksimalt tidsrom for når gebyr kan pålegges. En slik bestemmelse vil kunne motvirke formålet med gebyret, som er å motivere eiere til å holde motorvognene trafikkforsikret, og nye eiere til selv å tegne forsikring. Departementet legger imidlertid til grunn at Trafikkforsikringsforeningen aktivt følger opp unnlatelser av å betale gebyr, slik at gebyret ikke påløper over lang tid, og utgjør et uforholdsmessig beløp.

Når lovgiver har valgt ikke å gi konkrete regler om oppfølgende aktivitet fra Trafikkforsikringens side, mener nemnda den ikke har rettslig adgang til å redusere ilagte gebyr dersom det er utvist liten eller manglende aktivitet. Nemnda har derfor i slike tilfeller i stedet valgt å henstille til Trafikkforsikringen om å vurdere nedsettelse, eventuelt i kombinasjon med rene innfordringsmessige hensyn.

I vår sak dreier det seg om en svært lang gebyrperiode og et uforholdsmessig beløp, og Trafikkforsikringsforeningen har på forespørsel opplyst at den ikke selv har iverksatt noen tiltak utover varslinger i initialfasen og ved senere utsendelse av gebyrkrav hver 14. dag.

Slik saken ligger an, bør Trafikksforsikringsforeningen etter nemndas mening foreta en slik vurdering som nevnt ovenfor.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Trafikksforsikringsforeningen gis medhold.

Ved behandlingen deltok Rune Jensen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Berit Aamodt (forbrukerrepresentant)